

Sergi Pitarch

29-0 LES HORES DEL CAOS

La DANA: Crònica d'una tragèdia

Amb pròleg de Gonzo

bromera **actual**

CAPÍTOL I

7.30 a 8.00

José Ángel Núñez, cap de Meteorologia de l'Aemet al País Valencià, no va poder agafar el son la nit de dilluns 28 a dimarts 29 d'octubre. Des de quatre dies abans, tots els equips d'experts i expertes en meteorologia anunciaven un important temporal de pluges torrencials al litoral mediterrani valencià. Núñez estava molt intranquil des d'aleshores, perquè sabia que era una situació molt adversa i perillosa. Quan s'acosten aquests episodis d'inestabilitat ho passa molt malament i li costa dormir.

Encara de nit, Núñez va eixir de sa casa i es va plantar a la seu de l'Aemet a València, el quarter general de l'agència estatal ubicat als jardins de Vivers de la capital valenciana. La sala des d'on els tècnics meteoròlegs vigilen la situació de l'oratge sembla treta d'una pel·lícula. Pantalles d'ordinadors i televisors gegants on es representen mapes del País Valencià, Espanya i Europa. Representacions de la geografia on es fan previsions i projeccions de cap on avancen les borrasques, els anticlons o els temporals.

Diverses persones en silenci segueixen aquesta evolució gràcies a la informació que els subministren els satèl·lits que giren al voltant del planeta. Vigilen el cel perquè les persones no ens hàgem de preocupar del que vindrà. Però el 29 d'octubre no

és un dia normal. Són les 7.31 del matí i José Ángel Núñez activa el primer avís roig per precipitacions a la província de València. Nou minuts després, a les 7.40, publica una piulada a la xarxa social X alertant sobre el sistema convectiu que ja està produint precipitacions torrencials a les comarques de la Ribera i la Foia de Bunyol.

A sa casa de Campanar, la delegada del Govern d'Espanya al País Valencià, Pilar Bernabé, desdijuna amb les dues filles i el marit. Les xiquetes es preparen per a començar una jornada lectiva —a València ciutat no s'han suspès les classes— i Bernabé acaba de tancar la maleta per a eixir cap a l'estació de l'AVE. Té una reunió de primer nivell a Còrdova amb altres delegades del Govern i els gabinets de tots els ministeris de l'executiu espanyol.

Mentre mullen les galletes en la llet i el café, escolten de fons l'informatiu matinal d'À Punt i la Cadena SER. Bernabé és una malalta de l'actualitat i sempre té totes les vies possibles d'informació obertes. Mitjans digitals i ràdio, les més immediates. Un missatge alarmant a la televisió li fa deixar de mirar el mòbil i parar tota l'atenció al que diu la televisió: «Atenció, que l'Aemet acaba de decretar l'avís roig per fortes precipitacions al litoral i l'interior nord de la província de València», explica el locutor de la cadena pública.

Bernabé es queda pensativa, mira les filles, que continuen sucant les galletes en la llet, alienes a tot el que passa, i pren una decisió. «No puc anar-me'n de viatge. M'he de quedar a València, perquè la situació es pot descontrolar», es diu a ella mateixa. Sense esperar a acabar el café, telefona a la seua cap de gabinet, Amparo Garcia, i li explica la situació. «Amparo,

suspén el viatge i preparat, ens veiem en una hora a la Delegació del Govern, hui ens espera un dia molt dur», li diu. Encara no ha penjat el telèfon que subjecta amb la mà dreta, i ja marca el número de la secretaria general de la Delegació del Govern perquè convoque tots els organismes de l'Estat que treballen en la gestió i vigilància de les emergències. La delegada del Govern espanyol vol conèixer tot el que havia passat la nit anterior. La matinada del dia 29, molts municipis de la Ribera Alta i Baixa han patit la fúria del temporal i Bernabé necessita que li expliquen tot el que havia ocorregut en els diferents municipis d'aquestes comarques i que la posen al corrent.

En la reunió de coordinació de passades les nou al Palau del Temple, la seu del Govern espanyol a València, Bernabé reunirà les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat, l'Aemet, la Confederació Hidrogràfica del Xúquer (CHX) i posarà en alerta la Unitat Militar d'Emergències (UME), per si la Generalitat, que té encomanada la direcció de l'emergència, els reclama. No és la primera volta que l'exèrcit ha d'intervindre durant una dana.

Encara no han tocat les huit del matí i Núñez ja porta un ritme frenètic. El cap de meteorologia de l'Aemet sembla un corredor de borsa de les pel·lícules nord-americanes. Consulta quatre pantalles alhora, actualitza les previsions en els canals de comunicació i les xarxes de l'agència i comença a atendre les primeres telefonades de periodistes, que eixe 29 d'octubre li cremaran el telèfon mòbil. Aquell dia haurà de carregar la bateria del dispositiu unes quantes vegades.

José Ángel Núñez està acostumat a parlar amb la premsa, però aquella jornada farà hores contant la gravetat de la

situació a tot aquell que li pregunte. Es passeja per totes les emissores valencianes i estatals explicant fil per randa com i cap on avança el temporal.

Ni a ell, ni als mitjans de comunicació, els agafa per sorpresa l'espectacular temporal. La previsió d'aquesta dana ja s'havia començat a gestar dies abans. «El primer dia en què vam començar a parlar que la situació seria molt complicada la setmana del 29, va ser el dia 25 d'octubre, que era divendres», detalla el meteoròleg. Aquell dia, la dana «ja apuntava a la Comunitat Valenciana» i l'Aemet va iniciar l'emissió de notes informatives, donat que amb quatre o cinc dies d'antelació les previsions encara no entren en el terreny dels avisos.

El informatius de totes les televisions estatals i d'À Punt d'eixe cap de setmana estan plens de referències al temporal que es gesta al litoral mediterrani i que dimarts 29 caurà amb força a les comarques al sud de la ciutat de València.

Són les 7.40 i el telèfon 112 no para. Entre les set i les huit del matí del 29 d'octubre, els telefonistes d'Emergències de la Generalitat van rebre 569 telefonades de persones que ja estan amb l'aigua al coll. Per a fer-se una idea del nivell d'intensitat de les pluges, en les hores més complicades i quan més persones van morir pels efectes de la dana, entre les 19.00 i les 20.00, els treballadors del 112 van rebre poc més de 1.000 comunicacions. Així que, a primera hora del matí, la situació era més que preocupant.

Les dades de les telefonades del 112 aportades per Emergències de la Generalitat al jutjat d'instrucció número 3 de Catarroja mostren com la situació que patien els valencians i valencianes a les set del matí era bastant complicada. A més a

més, aquestes comunicacions permeten saber quasi al minut on colpejava el temporal en cada moment. Amb aquesta informació, com és que la Generalitat no va avisar la població de manera massiva i a cada telèfon fins a les 20.11?

A les 7.31 l'avís roig per fortes precipitacions ja ha sigut decretat i molts pobles lluiten contra les conseqüències de les pluges torrencials. A les 7.28, des de Gavarda, el municipi del qual és alcalde el president de la Diputació de València, Vicent Mompó, un veí telefona al 112 i avisa que s'ha desbordat el barranc. Aquesta localitat de la Ribera Alta banyada pel Xúquer és ben coneguda de les fortes crescudes del riu quan arriba la tardor. Per això, els seus veïns estaven ben alerta des de la matinada.

Segurament aquesta història i veure aquell matí l'aigua caure amb tal ferocitat és el que mou el president de la Diputació de València a estar a l'aguait tot el dia. Malgrat no ser competència seua ni tampoc tindre cap responsabilitat directa en la llei d'emergències o en el pla d'inundacions, Vicent Mompó estarà tot el matí visitant municipis i atenent alcaldes i alcaldesses, que s'emparen en qui vol escoltar-los per a ajudar els seus veïns. Mompó, inclús, estarà present en la històrica reunió del Centre de Coordinació Operatiu Integrat (Cecopi) que es convocarà a les 17.00 a la localitat de l'Eliana. El president de la Generalitat, Carlos Mazón, no va arribar-hi fins a les 20.28, quan tot estava fora de control i desenes de persones havien mort ofegades.

A les 7.32, a l'Alcúdia, un veí del municipi també telefona a Emergències. S'ha quedat atrapat en el cotxe a la carretera i no el pot moure. Com a solució, ix com pot del vehicle

i pega a fugir. Diu a la telefonista que l'ha abandonat i el fort corrent se l'emporta minuts després. Aquest serà un dels 120.000 vehicles arrasats per l'aigua i el fang el dia 29 d'octubre. A Alzira, a les 7.35, una família telefona al 112 molt espantada: quatre persones han quedat atrapades i no poden eixir per les precipitacions, tan fortes que fan córrer l'aigua de banda a banda del carrer.

A la Pobla Llarga, una dona telefona molt preocupada perquè l'aigua li arriba als genolls. Entre les 7.40 i les 7.50, segueixen el avisos al 112 sense parar. Tallen una carretera a l'Alcúdia per l'aigua embassada, el túnel subterrani d'accés a l'estació d'Alzira queda totalment negat i a Alberic una dona telefona plorant perquè ha entrat aigua a sa casa i ja li arriba al coll. De moment, els problemes més greus venen de la Ribera Alta.

A partir de les 7.50, comencen a arribar les telefonades des de la Foia de Bunyol. Just a les 7.52 diversos veïns telefonen des de la capital de la comarca per advertir que les precipitacions comencen a fer mal. Una dona, visiblement nerviosa, segons explica l'informe del 112, avisa que l'aigua li entra a casa amb una força descomunal. Entre les 7.00 i les 8.00, Emergències gestiona 122 incidents, és a dir, envia bombers, Policia o Guàrdia Civil per tal que ajuden en les tasques de rescat, tancament de carreteres o gestió de trànsit.